

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11 szám,
hova a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

Az erdélyi gazdasági egylet tagját ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
(„Közművelődés” nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
Ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek,
valamint a reklamatiók.

Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Előfizetési felhívás.

Körültekintés. Sz. P.

Magtárak es raktárak állatvilága. Dr Sz. A.

A cukorrépa termelése és a gyárosok. II. Sz. Szakács Pétertől.

Amerikai tengeri Európában.

Gazdasági tudósítás. Sz. J.

Kormányintézkedések.

A földművelésügyi miniszter rendelete a rühkór iránt.

A földművelésügyi miniszter rendelete a hazai gyümölcsészet emelése érdekében.

Rövid szakközlemények.

A fa tüzelő és hevítő ereje. Az anyakoczkák malaczevéseinek megakadályozása. Az istállók szellőztetése.

A sár káros hatása az aklokban. A lovak mirigydaganata, Miből ismerjük meg a fák vágatásának idejét?

Vegyesek.

Fémek tisztítására alkalmas szappan. Zsiradékok hatása az ércnemekre. Kukorica kivitel Németországba.

Rovarirtás a növényházakban. Jó kályhatapasz. Felhívás az állatvédelem ügyében. Hibaigazítás.

Piaczi értesítő.

Előfizetési felhívás

az

„ERDÉLYI GAZDA”

általános mezőgazdasági hetilap

1892-ik évi folyamára.

Uj év elején állunk. Reménnyel tekintünk ismét a jövőbe.

Az erdélyi gazdasági egylet továbbra is megajándékozta bizalmával az *Erdélyi Gazda* szerkesztőjét s ezt jövőre is meghagyta kiadásában.

Kettős és pedig nem könnyű föladatot ró ez a szerkesztő vállaira ezután is, úgy, mint a mult évben: táplálni és fejleszteni szellemileg és föntartani anyagilag.

Mi erőnkhez képest ezután is elkövetünk mindent, hogy az *Erdélyi Gazdát* minden értelemben színvonalon tartsuk és bizunk Erdély művelt gazdaközönségében, hogy saját érdekeit fölfogva, önzetlen vállalatunkat úgy szellemi, mint anyagi támogatásában részesítendí.

Az *Erdélyi Gazda* iránya ugyanaz leend, mint volt a mult évben: *kiválóan gyakorlati* és fölöleli a mezőgazdaság minden ágát.

Előfizetési ára:

egész évre 4 frt.

fél „ 2 „

Mutatvány-példányokat megkeresésre, egy egész hónapon át, készséggel és ingyen küldünk.

Kérjük az előfizetéseket mielőbb megtenni, hogy a nyomtatandó példányok iránt tájékozva legyünk.

Együttal arra is kérjük t. olvasóinkat, hogy ismeretkörükben lapunkat ajánlani s

részére uj előfizetőket szerezni sziveskedjenek, mert az anyagi eszközök gyarapodásával emelhetjük ennek beltartalmát.

Az Erdélyi Gazda
kiadóhivatala.

Körültekintés.

(A katonai ellátási raktárakban előállított korpának a gazdaközönség részére való közvetlen átengedése. Szövetkezetek és mezőgazdasági hitelintézetek. Rendezzünk eke- és gépersenyeket.)

Gazdatársaink tudomással bírnak arról, hogy a katonai élelmezési raktárakban évről-évre nagy mennyiségű korpa állittatik elő, a katonaság részére kenyérnek fölhasznált rozsliszt után.

Néhány év óta a nevezett raktárakban előállított korpa készlet — a földművelési miniszter közbenjárása folytán — a gazdaközönségnek közvetlenül leendő kiosztásra átengedett és a kiosztást, a Budapesten székelő hadsereg ellátási szövetkezet eszközölte. Ez azonban a mult évben megszűnván, a földművelési miniszter újabb intézkedésével, a korpának kiosztását az anyaországban az országos gazdasági egyesületre, Erdélyre nézve és pedig a kolozsvári és brassói hadbiztosságoknál lévő korpa készletek kiosztását, az erdélyi gazdasági egyletre bizta.

Az erdélyi gazdasági egylet készséggel és örömmel vállalkozott, a gazdaközönség érdekében, ezen felelősséggel járó föladat teljesítésére, mert nem akar elszalasztani egyetlen alkalmat sem, melylyel Erdély gazdaközönségének érdekeit szolgálhatja és föliratilag értesítette erről a földművelési ministert, a ki legutóbb viszont tudatta, hogy megkereste a közös hadügyministert, miszerint a katonai élelmezési raktárak kezeléségét utasítsa a korpának a gazdasági egyesület megkeresésére leendő kiszolgáltatása iránt.

Igy az erdélyi gazdasági egylet azon helyzetben van, hogy ez idő szerint 1500 métermázsza rozskorpa fölött rendelkezik.

Tudjuk, hogy a korpa minő fontos póttakarmány, valamint, hogy ezek közt legjobb a rozskorpa.

Épen azért meg vagyunk győződve, hogy a gazdaközönség örömmel üdvözli az erdélyi gazdasági egyletnek ezen vállalkozását és az olcsó korpát mielőbb jegyezni fogja.

A korpa ára és az annak kiadására vonatkozó föltételek legközelebb közöltetni fognak. Előjegyzéseket addig is elfogad az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala.

A katonai élelmezési raktárak korpa készletéről szólván, emléktünkbe ötlük, hogy az erdélyi gazdasági egylet titkára a mult évben, egy

igazgató választmányi ülésen indítványt tett, egy erdélyrészi hadsereg ellátási szövetkezet létesítése iránt.

A szövetkezet a mult évben létre nem jöhetett, a mi tulajdonképen nem is volt baj, mert a gazdaközönség, az orosz inség és gabona kivitel beszüntetése folytán, piacra került gabonájával olyan árakat ért el, a minél jobbra a mult évben, a hadsereg ellátási szövetkezet utján sem számíthatott volna.

Ez azonban nem szolgálhat indo ul arra, hogy az eszme végleg elejtessék, sőt ellenkezőleg, annak létrehozása érdekében most kell leginkább buzgólnodni, hogy hazarészünk fölösleges gabonatermésének jól értékesítése, már ez által is biztosíthatassék.

Gazdatársaink előtt, közleményeinkből, ismeretes az, hogy a minden szép- és nemesért lelkesülő és közigazdaságunk terén sok üdvös ügy megvalósításán buzgón fáradozó gróf *Schweinitz Gyula* ur, az erdélyi gazdasági egyletnél javaslatot tett mezőgazdasági hitelintézetek és szövetkezetek létesítése iránt, és ezekre vonatkozólag tüzetes alapszabály-tervezeteket is dolgozott ki.

Ezen alapszabály-tervezetek mult évi december hóban, az erdélyi gazdasági egylet kebelében alapos megvitatás tárgyát képezték és miként arról biztos tudomásunk van: mezőgazdasági fogyasztási szövetkezetek, gazdasági takaré- és kölcsönpénztárak és a gazdasági hitel-szövetkezetek központi bankjának létrehozása érdekében, az erdélyi gazdasági egylet részéről a mozgalom rövid időn megindítottatik.

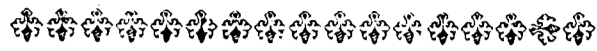
Ezekkel együttesen és egy kalap alatt fog a hadsereg ellátási, jobban mondva termény értékesítési szövetkezet is életbe hivatni, úgy hogy azon gazdák, a kik ennek tagjai leendenek, már a folyó évben, a szövetkezet utján fogják értékesíthetni terményeiket.

Tekintettel arra, hogy a lóhermag keresett czikk és termelése hova-tovább kiterjedtebben üzetik, a földművelési miniszter felhívta az erdélyi gazdasági egylet figyelmét, hogy a lóhermagnak tisztítása és kereskedelmi áruvá képzése fölöl gondolkozzék, miért is az a véleményünk, hogy a gazdasági egylet kísérletet tesz ezt is társulás utján eszközölni, minthogy egyes — kivált kisebb — termelők nem képesek a lóhermagot teljesen kitisztítani, mely miatt nem is érhetnek el megfelelő árakat. Azt hisszük, nem csalódunk, midőn úgy vélekedünk, hogy ehhez a földművelési miniszter is támogatását nyújtandja.

Mindezek sok szép feladatot tűznek a folyó óvre az erdélyi gazdasági egylet elé, melyek mellett azonban igen óhajtható volna, ha egy

nagyobb szabásu eke- és géppersenyt s bevezetésül, az előbbi mellett, talán éppen vetőgéppersenyt is rendezne. A kolozs-monostori m. kir. dazd. tanintézet meg vagyunk győződve, hogy készséggel tért nyujtana erre gazdaságában.

Sz. P.

Magtárak és raktárak állatvilága.

Állatokról szóló magyar könyvet, nem igen ismerék régieket, mint az „Egy jeles vad-kert” címűt, melyet is, *Franzius Farkas* német doktor deák munkájából, magyarra fordított *Miskolczy Gáspár*, „sok szép eklésiáknak hasznos tanítója”; mely, ily módon „világra bocsáttatott” 1769-ben. Ebben a munkában az van mondva a tetüről, balháról és bűdös féregéről, hogy „Ezekkel a fegyverekkel szelidítetik meg az emberi negédség, mert hiszem bocsáthatott volna az Isten az egyiptombelieknek büntetésekre oroszlanokat, medvéket és tigriseket, mindazáltal mégis ilyen apró állatocskákat, u. m. tetveket támasztott rájuk.” Csakugyan az „emberi negédség” megszelidítése okáért sok minden aprósággal kell az embernek vesződni, a melyeknek teljes kipusztítása nehezebben megy, mint a hogy menne a nagyobb állatok elpusztítása.

Az embert lakházában nemcsak a *tetü, balha, poloska* sat. inkommodálja, hanem mindennemű tárgyait fenyegeti egy vagy más állat. Buhatárát veszélyezteti a *moly*, kamaráját a *liszt kukac*, a *házi-tücsök*, a *büzge* (Blaps) sat. Azután jönnek a *csótánok*, a melyekről azt olvastam, hogy egy muszka generálisnak, valami hadjárati ut alkalmával, egy éjen át, elemésztették a bagaria-csizmáját. Kamaráinkban és házunkban kétféle csótán lakik, u. m. a nagyobb, barna v. feketeszínű *keleti csótán* és a kisebb, sárga-szürke *német csótán*.

Erről a csótánról azt mondják a tudósok, hogy a keleti csótán kiszorította a német csótánt (Darwin szerint: létküzdelem útján, való természetes kiválás!); de hát bizony hazánkban is lehet kapni bőven mindkettőt. En, az állítólag kiszorított német csótánt, bőséggel kaptam a Szepességről és Temesvárról; ellenben Erdélyben, nincs sem kicsiny, sem nagy, már t. i. nincs sok egyet-egyet kaphatni.

Ott vannak azután a *szücs porva, szalonna-porva*, a melyeknek álcái nemcsak szücs-munkát és szalonnát, hanem sok egyebet is bántanak pl. madárgyűjteményt sat. A porvákhöz közel állnak az *Anthrenusok*, melyeknek sárga-barna, szőrös, kis álcáit, sokszor találhatjuk ócska könyvekben.

A *halál hirnőket* (Anobium) nem említve, ki ne ismerné a *furdancsokat* (Ptinus fur és Pt. latno). Nagy bajszu, barna v. gesztenyeszínű, kis, 3 mm. h. bogarak, melyek az épületek zu gaiban ártatlanul járkálnak, de azután bezzeg csinál kárt az ő fehér színű, barna fejű kis álcájok. Láttam őket a katonaság bakkancs-raktáraiban, miként furdalják, lyukgatják meg az új bakkancsot. De láttam magtárban is, összepocskolja a lóher-magot, kis gomolyokat csinál, ragaszt belőlük, mint egy répa-mag.

A magtárakban, persze, egyéb is van. Igen ritkán elszaporodik egy-egy porban, piszokban, élő atka (pl. esetleg *Tarsonemus*). Kukoriczában találták az u. n. *Trogosita mauritanica* nevű bogár-álcáját. Buza szemek sokszor tele vannak valami apró kis féreggel (*Tylenchus tritici*); az ilyen buzaszem úgy néz ki, mintha nem is buzaszem volna; t. i. gömbölyű, s e mellett feketés. A nép ezt úgy is nevezi, hogy golyó-üszög, bár ennek semmi köze az üszöghöz, vagy bármely más gombához.

Erre a féregre különben meg kell jegyezni, hogy ez, tulajdonképen nem is tartoznék a magtár igazi állataihoz, mert ez nem a magtárban terem és szaporodik, hanem kint a vetésen. T. i. az elvetett magból belejut a buza szárába; onnan a kalászba, a leendő buzaszembe és ott szaporít; s mikor a vetés még a lábán áll, már akkor, ott van ez a kis féreg a szemben és pedig 100-val egy-egy szemben.

Sajátságos jelensége az élettüneményeknek, hogy a magtár buzaszemeiben beszáradva, életlenül, mozdulatlanul ülnek ezek a férgek, akár 10—15 évig is. De azért nincsenek eldögölve, s ha vízbe áztatom a buzaszemeket, hát meglevenednek azonnal. Nekem vannak ilyen buzaszemeim az 1881. évi termésből, tehát ezelőtt 10 évről, s bármikor teszem őket vízbe, mindig felélednek a bennük levő férgek; nyüzsögnek, s mozognak mint a méhkas.

A magtárak rovarainak során haladva, ott van még a legáltalánosabban ismert zsúzsok és a gabonamoly.

A magtári *zsúzsok* (*Calandra granaria*) barna avagy feketeszínű kis ormányos bogár, melynek kifejlődése a gabonaszemekben folyik le. Ott benn megtaláljuk az álcát, a bábót, a bogarat, mely utóbbi azután kijön belőle. A német ezt a bogarat (Schwartzter Kornwurm“-nak mondja.

A *gabnamoly* (*Tinea granella*) nevű lepke jun. jul hóban röptül a magtárakban, s magtárak körül és pedig, leginkább az esti szürkületkor Hernyócskái, melyeket a német „Weisser Kornwurm“-nak nevez, a gabonaszemeket eszik; továbbá a gabonaszemekből, bélsarukból, fonalaik segítségével, gomolyokat csinálnak. Különösen a bebábozás idejének közeledtével, feltünőbb a munkájuk; ilyenkor össze-vissza járnak s fonalakat eresztenek a gabna felületén minden felé.

Van még egy másik moly is, a melynek hernyója gabonán él, de ez, kiválólag bent a szemben foglal helyet (*Gelechia cerealella*); ezzel azonban a magyar gazdának még eddig nem sok dolga volt.

Ha mindezt a sok bogarat s férget ki akarná az ember pusztítani, hát bizony annak végére jutni alig lehetne. Mindenik ellen más-más eljárást ajánlgatnak. Általánosságban, fődolog a tiszta raktári és magtári helyiség, a tárgyaknak ismételt megmozdítása, forgatása, tisztítása. Specialiter a magtárakban is a gabona ismételt forgatása és a tiszta magtár a legfontosabb tényező. Ocska magtár, a melynek omlik a fala, repedezett, hézagos, pudvás a fája s deszkája, alkalmas buvó és szaporodó helyét nyújt mindenféle apróbb állat számára.

Persze, néha a legmegfelelőbb viszonyok, s a leggondosabb figyelem mellett is, beüt a zsúzsok, s elszaporodnak a háztáj s a kamara sok mindenféle — alig is elszámálható — bogarai; mert miképen jó Miskolczy Gáspár mondá: „Ezekkel a fegyverekkel szelidítetik meg az emberi negédség.”

Dr. Sz. A.

A cukorrépa termelése és a gyárosok.

II.

Mult számunkban közöltük a nagysurányi cukor-gyárnak a répa termelővel, a részletekre nézve kötni szokott szerződését.

Ez uttal adjuk az annak kiegészítését képező „Általános határozmányok“-at a következőkben:

„1. A gyár a répával bevetendő földeknek kiválasztását, a mennyiben esetleg kivételesen a kötlevelben a választandó terület előre határozottan megjelölve nem volna, a termelő urakra bizza. Azonban kikötetik, hogy vizenyős, új tő részű, szikes, valamint ugyanazon évben vagy a répavetést megelőzőleg ősszel állati ganajjal trágyázott, valamint árvíznek kitett földek okvetlenül ki vannak zárva. A gyár tehát az ily földeken termelt vagy árvíz alatt állott répának átvételét megtagadhatja.

2. A termelő urak a bejelentéssel arra kötelezik magukat, hogy egész cukorrépa-termésüket a gyárnak szállítandják be, tehát azt sem maguknak megtartani, sem pedig másnak eladni nem fogják. Más által termelt répát saját neve alatt szállítani senki sincs jogosítva. Azon esetben, ha a termelő ur a bejelentettnél nagyobb földterületet vetne be répával, tartozik az összes

czukorrépa termését a gyár kívánatára ugyanazon ár és feltételek mellett átadni, míg ellenben a gyár a be nem jelentett területen termelt répa átvételére magát nem kötelezheti és ebbeli elhatározásáról a termelőket idejekorán értesíteni fogja.

3. Ha a répa egészben vagy részben nem kelne ki tökéletesen, vagy a kikelt répa bármely oknál fogva elpusztulna, a termelő urak a gyár-igazgatóságot idejekorán tartoznak értesíteni, mire a gyár-igazgatóság megbízottját azonnal a helyszínére küldendi a célból, hogy a termelővel egyetértőleg a követendő eljárást megállapítsa. A termelő urak tartoznak az esetleg szükséges újból való szántás és vetési munkálatokat, mihelyt az időjárás megengedi, azonnal foganatosítani.

4. A gyár igazgatóságának jogában áll a cukorrépával bevetett területet bármikor megbízottja által megtekintetni és a répa mivélését illetőleg a termelő uraknak utmutatással szolgálni, melyet a termelő urak, a menyynyire az időjárás megengedi, követni tartoznak.

5. A szállítás beosztását illetőleg a termelő urak a gyár méltányos kívánatainak lehetőleg megfelelni tartoznak.

6. A répa oly módon fejezendő, hogy valamennyi zöld részei tökéletesen eltávolítottassanak és metszési felülete egyenes — nem pedig szögletes vagy görbe legyen. Fonnyadt, fagyos vagy rothadt, továbbá maghajtású és csirázott, valamint oly répa, mely másfél kilogrammnál nehezebb, vagy 11%-nál kevesebbet polarizál, az átvételtől kizáratik. Jogában áll a cukorgyárnak, mindazon répát, mely az általános határozmányoknak meg nem felel, az átvételtől kizárni, vagy megfelelő levonásokat tenni. A termelő ur az esetleges levonások ellen felszólalhat ugyan, de akkor tartozik a hiányt kipótolni, illetve a répát újból tisztítani, vagy fejeztetni, a rothadt és tulságos nagy darabokat kihánytatni stb. — Ha a termelő ur vagy megbízottja a levonás ellen fel nem szólal, annak eredményébe belenyugvónak tekintetik. Ép úgy vétetik, ha a termelő ur a mázsálásnál képviselve nincsen. Utólagos panaszoknak vagy igényeknek tehát hely nem adható. A gyár által emelt kifogás a termelő urat nem jogosítja arra, hogy a kifogásolt répával szabadon rendelkezessék, hanem csak arra, hogy vagy pótolja a hiányt, vagy pedig a próbatisztítás eredményét fogadja el mérvadóknak.

7. A répa kiszedése csakis a gyár beleegyezésével történhetik. Jogában áll a gyárnak, a termelő urakat szeptember 15-én kezdődő részletszállításokra felhívni, mely felhívásokat a termelő kura legfeljebb 8 napi határidőn belül teljesíteni tartoznak. Különben az átvétel megkezdését és bevégeztét a gyár igazgatósága határozza el, csak általában jegyeztetik meg, hogy az átvétel a külső mázsákon október utolsó napjában, a nagysurányi cukorgyár főmázsáján pedig röviden a nyers cukorüzem befejezése előtt okvetlenül bevégezendő. Azon termelő urak, kik egy külső mázsán az idejekoráni átadást elmulasztják, kötelesek, répájuk maradványát a gyár által kiténdő külön határidőig a nagysurányi főmázsán átadni.

8. Az adott előlegeket a gyár a termelő uraktól fontos okoknál fogva bármikor azonnal vissza követelheti. Annak elbírálása, — vajjon fenforog-e ily ok, a gyár szabad megítélésére bízatik — rendes körülmények között pedig a répabeszállítás által le nem rótt tartozások a termelési év november 20-án válnak esedékessé.

9. Szeletjárandóság fejében a gyár szokás szerint kipréselt fris répaszeletet tartozik kiszolgáltatni, melylyel természetesen csak a cukorgyártás üzemének idejében rendelkezik. Azon esetben, ha a szelet-megréndelések bizonyos időszakban oly tömegesen érkeznének, hogy a gyár azoknak azonnal meg nem felelhet, az elsőbbségre nézve a jelentkezés sorrendje mérvadó.

Az üzem befejezte után a gyár csak besavanyított szelettel szolgálhat. A besavanyítás maga körülbelül 25; de néha 35% veszteséggel és viszonylag jelentékeny költséggel járván, másrészt a besavanyított szeletnek megfelelően nagyobb tápértéke lévén, elvben kimondatik, hogy 2 mázsa veremben besavanyított szelet 3 mázsa fris

préselt szelettel vétetik egyenértékűnek és e szerint a gyár üzemének befejezte után jogosítva van 3 mázsa fris szelet helyett 2 mázsa besavanyított szeletet kiszolgáltatni. A termelő urak szeletjárandóságokról való rendelkezési joga, a kötlelvel értelmében, csak az illető répatermelési évet követő januárius 31-ig terjedvén, ezen határidőn túl a gyár szelet-dispozíciókat el nem fogadhat és februárius 1-én az összes visszamaradó szeletmennyiségek, melyekről a termelő urak még nem rendelkeztek, kárpótlás nélkül a gyár tulajdonába mennek át.

A termelő urak nincsenek jogosítva a répa után járó, vagy vétel által szerzett szeletjárandóságukat másoknak átengedni. — Oly termelő ur, ki szeletjárandóságát részben vagy egészben saját gazdaságában nem szándékozik felhasználni, a maradvány esetleges beváltása iránt a gyárral léphet egyezsége, mely a viszonyokhoz mérten lehetőleg kedvező árt adand.

Azon termelők kompetenciái, kik a kapott előleg és mag ellenértékét répában nem törlesztik és tartozásukat a 6. §. ellen november 20-ig ki nem fizetik, a gyár javára elesnek, úgy hogy ezért a termelők a gyár irányában semmiféle igényt sem tarthatnak.

Kitetszik ezekből, hogy a gyár mily nagy elővigyázattal tudja, egyoldalulag, a maga érdekeit biztosítani, mintha a termelőnek nem is volnának saját érdekei.

Jövőre magaról a répa termeléséről és az elért eredményekről szólandunk.

Sz. Szakáts Péter.

Amerikai tengeri Európában.

Snou amerikai statisztikus érdekes kis művet irt az észak-amerikai Egyesült-Államok tengeri termeléséről Snou kiemeli, hogy a hegyes vidékek kivételével, a tengeri az Unio államokban, első rangú helyet foglal el, mert összesen 78 millió acen termelik. Az ugynevezett pamut államok is több tengerit termelnek, mint pamutot.

A tengerivel bevetett terület nagyobb, mint pl. Franciaországnak művelés alatt álló egész területe. Ez óriási termelő terület terméséből 96 százalék az Egyesült-Államokban marad és csak 4 százalék exportáltatik. Az utolsó 20 évben az Egyesült-Államok átlag 56 millió bushelt exportáltak évenként, csak az utolsó esztendőben 103 millió bushelt.

Az amerikaiak csak a legutóbbi időben kezdenek több gondot fordítani a tengeri kivitelre. Tengeri vámmentesen szállítható Angolországba, Franciaországba, Portugáliába és Spanyolországba. Ez országok — Németország is — jelenleg nagyobb mennyiségeket importálnak, mert az egyre növekvő katonai kiadások bizonyos megtakarításokat elkerülhetlenné tesznek. Az amerikai katona kap naponként 18 uncia-puha kenyeret, vagy 16 uncia kétszersültet, vagy 2 font és 4 uncia tengeri lisztet. A polgárháború alatt a dél-amerikai katonák úgy szőlővel kizárólag tengeri lisztből táplálkoztak. A tengeriből készített eledelek kifogástalanoknak bizonyultak.

Egész Európában kedvelik már a zöld csöves tengerit sülvé, de Észak-Amerikában régóta kedvelt. Kezdetben csak a saison alatt ették a csöves tengerit, de most konzerválják és ez az iparág nagy fejlődést ért el.

Az amerikai tengeri busheljének ára 1880—1890-ben átlag 40 2 cent volt és az ár 28 3 és 63 6 cent között ingadozott. Eddig nem nagy haszna volt az amerikai farmernek a tengeri termelésből, de az utóbbi évben az európai nagy kereslet 70—75 centre hajtotta fel az árt és még most is 51 centtel jegyeztetik (Magy. Ujság)

Gazdasági tudósítás.

Szász-Fenes, Kolozsmegye, gyalui járás 1892. jan. 2.

(Az 1891-ik évi termés. Szemes gabona. Gyökérnövények. Gyümölcs. Takarmány Allatgyógyászat. Napszám viszonyok. Őszi vetés)

Termett itt a múlt évben őszi buza 1 kat.

holdon 8 hliter 80 liter. Minősége gyenge lévén, sulyra 1 holdra 6 mm 40 kiló esett.

Őszi rozs 1 holdra 8 hl 10 liter — suly szerint 5 mm. 40 kiló. Verőfényes oldalon lévén mindkét vetés, miután már az 1890-iki őszi egészen elolvadt és ismét megfagyott, s a tavaszi hideg szeleknek is kitéve, olyannyira, hogy egy részlet, mintegy 20 hold ki is szántatott, ennelfogva a téres helyeken, mások és a vidék buzája, rozssa ennél többet fizetett.

Tavaszi árpa holdja 13 hl. 50 liter; sulyra 820 kilót adott kat. holdja.

Zab 18. hl. 50 litert = 7 mm 70 kilót adott 1 hold.

Tengeri kitünően termett; legalább 20 év óta ehhez hasonló termés nem volt itt és e vidéken, a melynek éghajlata ezen növénynek nem kedvez. Adott ezen évben 17 hliter 70 liter szemet (biztos adatokra fektetve a számítást) és sulyra 14 mm.-ra tehető holdja

Takarmányrépa 1 kat. holdon 220 mm. termett, dacára hogy augusztus 20-dika után a kiszedésig esőt nem kapott.

Burgonya 1 holdon termett 92 tele hliteres zsákkal, és miután egy tele zsák 63—65 kiló közötti sulyt tesz ki, tehát holdja 56—58 mmázsát adott.

Gyümölcs Alma, körte dusan termett, szilva kevés. A gyümölcsből sok időelőtt lehullott, s a télire leszedett is romladozó — de mindamellett ez évben jól fizetett.

Takarmány.

Régi széna mennyiségre közepes termést adott, de a június elején beállott esőzések kaszálva érték a füveket és a hat hétig tartott esős idő miatt, elromolva volt betakarítható, minden tápérték nélkül.

Az olda'os helyeken levő kaszálók, mint nem sarjút termőkön, a kaszálás, mint rendszeren ez szokásos, később eszközöltetvén, a minőség megfelelő és a mennyiség is kielégítő.

Sarju a jókor kaszált réteken kitünően, bőven termett és jól lehetett betakarítani.

Zabos búkköny hasonlóan a neki kedvező esős időkben bőven adott.

Csalamádé (zöld tengeri) kitünően fizetett, a nyári istállózást fentartotta és még elvermelni is jutott mintegy 80 szekér. A vetés mennyisége 20 hold volt, holdja mit adhatott, nem határozható meg, zölden lévén nagyobb része felétette.

Fehér mustár. Lekaszált csalamádé után lett vetve; jól kelt, de vékonyan maradt és szaporatlanabb volt, mint az előző évben. Tehe- neknek kitünő takarmány és késő ősszel is ad zöld takarmányt s a fagyot is kibírja.

Cukor csirók, kísérletül 2 holdon termelve. Jóllehet kétszer volt kaszálható, de vékony rendet és keveset adott. A tengeri-csalamádét nem pótolja.

Az állategészségügy általában kielégítő. Szórványosan fordult elő a malaczoknál orbáncz, de a kellő időben és előre eszközölt védoltás következtében, a lefolyás rendkívül szelid és a halálosági százalék nagyon csekély, alig 3%-töli volt. A szarvasmarhánál is a lépfene jelentkezett, de az oltás sikeresen alkalmaztatván; megszűnt. Mindkét rendbeli védoltás nem eléggé ajánlható. Egy drb malacz oltóanyaga 10 krba, egy szarvasmarha oltóanyaga 30 krba kerül. Mindkét oltásra a hivatalos engedély kikérendő.

Munkáviszony. Az eltelt 1891-ik évben nagyon nehéz volt a gazdaságban a munkáviszony. A mindenkor hiányzott napszám miatt késedelmezés volt. Ennek e vidéken a kedvezőtlen időjárás kivül, azon körülmény is okozója, hogy közel két nagy gőzfűrésztelep és három kőbánya-vállalat magas bérekkel, sok munkást igényel. Ugyisintén Kolozsvár városa és a k.-monostori állami gazd. tanintézet is befolyásolta. Ez okból a részes művelés itt indokolt. A tengeri harmadába adatik és a szalma, (kóró) a birtokosé marad. Sarjút is termő rétek (széna, sarju) negyedébe adatnak. A beszállítást a kiadó eszközli. A jobb réteknél és az öntözés alá vett területen, még egy kellő reaadás is, minden holdra mintegy 1—2 forint értékű napszám jár. Az őszi buza 14-edén és a dolgos száraz élelem-

mel ellátva, az őszi rozs és árpa 13-adán kiadva, úgy hogy ezen élelem piaci értéke — és a jelen magas gabonaárak mellett egy hold learatása 5 és 6 frtg áll, a mi túl magas a zab aratás holdja is 4 frt 80 krba került. A kaszálás lenne meghonosítandó.

A takarmányrépa művelése az eltelt évben kedvező volt, jókor lévén elvetve. Az esőzés beállta előtt eszközöltetett kétszeri kapálás- és ritkításra 1 holdra felment . . . 31 vegyes munkás. Kiszedés, szekérre felrakás . . . 33 " " Vermekbe való elrakás és földelésre 4 " "

Összesen: 68 napszám.

Ezek között sok a fiatal munkás volt és eleintén az ár sem lévén magas, egy hold 22 frtba került.

Burgonya.

Egy hold ültetése hármás eke után 5 napszám. Kétszeri lókapálás és töltögetésre . . . 4 " Augusztusban gyomlálásra 2 " Kiszedésre turó eke után 10 " "

Összesen: 21 " "

Felzárkólás és elhelyezésre a szedők közül felhasználva s a lófogatot is felszámítva: 1 hold 17 frtba került, a mi kevés és nem mindig sikerül ezen áron teljesíteni.

Elefánt takarmányrépa. A mag Mauthner-től küldetett. 800 □ öltre május 9-ikén elvetve, adott 150 mm. termést, tehát holdja 300 méter-mázsát. Kitünő czukortartalma, ajánlható.

Őszi vetésre az időjárás lehető kedvezőtlen volt. Az augusztus 20-ától október 28-ig tartott szárazság miatt nem lehetett itt szántani. Kénytelenségből gyűrűs aczélszengerrel (a mi nagyon jó gép) előre hengerelve, valahogy felszántatott — doroncosan — s október 28-ikán a vetést el lehetett kezdeni és nov. 10-ikén elvégezni. A vetés kikelt s az idő december közepéig kedvezett, de hogy az akkor következett száraz fagyok és a jelen kiolvadás minő reményekre jogosíthatnak, azt a jövő mutatja meg.*)

Sz. J.

Kormányintézkedések.

A földművelésügyi miniszter valamennyi törvényhatóságnak a következő körrendeletet küldte meg: Az 1888. VII. t.-cikkben és az ennek végrehajtására az 1888. évi 40,000 sz. a. kiadott itteni rendeletben a rühkórra vonatkozólag foglalt intézkedéseknek helyes alkalmazása érdekében figyelmeztetem a közönséget, hogy az idézett végrehajtási rendelet 270. §-ában előforduló az a kifejezés: „a rühkór járványa“ csak a rühkór nagyobb kiterjedését jelenti, melynek tartama alatt azonban az illető község elzárása nem foganatosítható, hanem csak egyes fertőzött istállók helyezhetők zár alá. Ily zárlatok feloldása az I. foku hatóság hatáskörébe tartozván, ahhoz a kerületi állami állatorvos utófelülvizsgálata nem szükséges, habár az, a betegség felépéséről a fennálló szabályok szerint mindenkor értesítendő. Az ily betegség lefolyásáról szóló végjelentéseket az I. foku hatóságok a közönség utján terjeszszék fel hozzám.

A hazai gyümölcsészet emelése. A földművelési miniszterium, sokat ígérő kezdeményezéseket tett a hazai gyümölcsészet és haszonkerészet emelésére. A külön miniszteri biztos kiküldése, állami faiskolák telepítése, a meglévők fejlesztése, csemeték és ojtóvesszők olcsó és ingyenes kiosztása, a gyümölcsfeldolgozás és értékesítés javítása, gyümölcsvásár, gyümölcsstermelők készletének nyilvántartása és a külföldi kereskedők és konzulátusokkal való közlése — mind oly intézkedések, melyek ha jótékony befolyásukat azonnal minden irányban nem érzetik is, de ezek jótékony hatása néhány év múlva nem maradhat ki, Egy további igen fon-

*) Kérjük, t. olvasóinkat, hogy saját v. dékükrol lapunknak hasonlóan gazdasági tudósításokat küldeni sziveskedjenek, a mi épen gazdatársaink kölcsönös tájékoztatására igen előnyös lenni. Szerk.

tos kezdeményezése a miniszternek a községi és városi faiskolák évek óta elhanyagolt ügyének rendezése és azoknak a rendelkezésre álló segédesszközökhöz mértén való támogatása. Ugyancsak a szakismeretek általánosítására, népszerűsítésére elrendelte a miniszter a „Gyümölcskertész“ című hivatalos közlöny kiadását, melynek ára csak egy forint, úgy hogy azt minden kisebb termelő tarthatja. A „Gyümölcskertész“ Molnár István, orsz. gyümölcsészeti miniszteri biztos, az általánosan ismert szakember szerkesztése alatt havonként kétszer jelenik meg egy ivnyi tartalommal s számos ábrával. A „Gyümölcskertész“ nem lévén üzleti és magánvállalat, tiszta jövedelméből a legbuzgóbb faiskolakezelő tanítók fognak jutalmaztatni, továbbá a nagyban termelésre ajánlt gyümölcsfajok természetű színes rajzai fognak a jövedelemből elkészítettetni és az olvasóknak ingyen kiosztatni.

Rövid szakközlemények

— A fa tüzelő és hevitő ereje. Kályhákban és takaréktűzhelyekben legjobb és leggazdaságosabb tüzelőfa a bükk és pedig akár vörös, akár fehér bükk. Ép oly jó a tölgyfa is, bár ez az előbbieknél jóval drágább. Sokkal jutányosabb az erdei fenyő tüzelése, a mely szintén elég intenzív meleget ad. Technikai és ipari célokra, kivált ha rövid, de erős melegre van szükség, czélszerűen alkalmazható az erdei fenyő fája, mely nagy gőzfejlesztő képességgel bír. A fa egyes részei tüzelőképességének kimutatására, ha a fatörzs tüzelőképességét 1-el jelöljük, szolgálhatnak az alábbi adatok: galyfa 0.90—0.80, galyasfa 0.90—0.75, ágasfa 0.85—0.80 (gyantadus tülevelű fáké magasabb), gyökérfa 0.65—0.50 (gyantadus tülevelű fáké magasabb), forgács 0.40, böngészett fáé 0.85—0.50.

— Az anyakocák malacz-evésének megakadályozására. Bloch a kevés értékkel bíró megfenyítés helyett hánytató szernek beadását ajánlja. Az ellés után ugyanis a malaczok a kocától elveendő és az ólba tejjel telt edény helyezendő, melybe az állat nagyságának megfelelő mennyiségű hánytató borkő és fél gramm hánytatógyökérpor tétetik. Ha a kocza a tejből ivott, még a hányás beállta előtt megnyugszik és malaczeit szopni engedni.

— Az istállók szellőztetésének előnyeit a gazdák még nem igen méltatják; elismerik azokat az állatok egészsége szempontjából, de nem igen tudják, hogy a jó szellőztetés milyen más előnyökkel jár. Pedig ezek jelentékenyek. Igy pl. Damrau „Gesundheitspflege“ cz. műve a következő tényeket említi: A frankfurti tejgyógyintézet minta istádjában 80 igen jól hizlalt tehenet tartanak; ezek az új rendszerű szellőztetés előtt adtak fejenként 1877-ben 3700 liter, 1878-ban 3700 liter és 1879-ben 3715 liter tejet. Az új szellőztetési rendszer behozatala után adtak: 1880-ban 4050 liter tejet 1781-ben 4152 litert, 1882-ben 4355 liter tejet. A jobb szellőztetés tehát — a takarmány teljesen egyforma maradt — fejenként és évenként 480²/₃ literrel gyarapította a tejtermelést.

— Az aklokban, ha a sár tovább marad a pallón, a levegőt csakhamar megfertőztetik a sár bomlásakor fejlődő anyagok. Az aszfalttal burkolt kőpalló biztosít a kis szervezetek ellen, melyek néha ragályos betegségeket okoznak. Föltétlen biztosságot nyújt e tekintetben a vastag kemény üvegből való palló, melynek fehér lapjai felül érdesek alul simák. A trágyalé azonnal lefolyik és a sarat könnyen lehet eltávolítani. Az üveglemezek 13—15 mm. vastagok legyenek. Négyzetméterje mintegy 15 márkáért kapható. Ez a palló drága ugyan, de tartós. A méz vagy cement pallót könnyen megtámadja a hűgysav, úgy hogy az csakhamar repedezik.

— A lovak mirigydaganata legtöbb esetben meghülés okozta gyuladással alakul, mely gyakran veszélyes mérvig fokozódik. Előjelei: az orrüreg taphartyáinak nyirkos s az orrüreg külső széléin cseppekké tömörült váladéka, vala-

mint a könyező szem, ezt követi a torokmirigyek keményes megdagadása. A mint e tüneteket észleljük, tanácsos a beteg állatot azonnal gondozás alá venni; nevezetesen a széltől, légáramlattól s bármilyen okozta hirtelen lehűléstől óvni, meleg, egészséges istállóba állítani s napjában többször — a bőr tevékenységének előmozdítása végett — megcsutakolni. Csak könnyen emészthető takarmányt adagoljunk, a hideg vizet kerüljük s csupán állott, úrpadarával, vagy forrázott buzakorpával elegyített vizet adjunk az állat elé. Ha az állapot nem javul, a további kezelés az állatorvos feladata. Évek óta előnyösen használt szer a Mercur. corrosiv (4 oldat) és carbol. acidum (4), mely szerek váltva, kezdetben 2—3 óránként 8—10 cseppig adagoltnak. Javulás esetén a szer adagolása fokozatosan csökkentetik. Jó az Arzenicum (4) és Natrum nitric (2 oldatban). E szerek után a javulás joggal várható. A menyinyben azonban a tények az ellenkezőt bizonyítják s a mirigyek meggyűlnek, úgy Hepar-sulphur (3 oldat) adagoló Mercur. corrosiv-al 2—3 óránként váltott sorrendben. E mellett előnyös az állat fejét melegbe burkolni, a mirigyeket meleg sertés zsírral bekenni s az orrot többszörösen parázson elégetett cukorral füstölni. Az elnyomott mirigydaganatoknál — minek bizonyítékai a test egyéb részein fellépő daganatok — igen alkalmas szerek a Coccus cacti (1 oldat) és Ferrum acetic (2 oldat), vagy Arsanic (4) és Kali bic. (5). Több lötenyésztséknél a legnagyobb sikerrel használtattak ezen homeopátiás szerek.

— Miből ismerjük meg a fák vágatásának idejét? Az épületfánál, vagyis a fának építési célokra való használatánál fontos kérdés az, hogy az illető fát, melyet felhasználni akarunk, mikor vágják le. A nedvzárlás alatt levágott fából készült gerendák hamarabb rothadnak, mint azok, a melyeket késő ősszel, vagy télen vágják. Eddig nem ismertünk olyan eljárást, a melynek segítségével meg lehetett volna tudni azt, hogy valamely fát mikor vágják le törzséről. A növényi fiziológia és anatomia azonban erre is rátanít. A nedvkeringés szünetelése alatt, tehát télen levágott fának a sejteiben nagy mennyiségű szemcsés bél van, még pedig vagy belesugarak, vagy fás sejtszövet alakjában. Minthogy a jó d fák belét lilaszínű festi, könnyen meggyőződhetünk róla, hogy van e az illető fában ilyen bél vagy nem. Különböztetve a tölgyfában jó nélkül szabad szemmel is észrevehetjük a bél jelenlétét, mert bélsugarakat képez. Midőn a télen levágott fa keresztmetszetének lapját jóddal kezeljük, akkor a sötét, lilaszínű ténázhoz hasonló bélsugarak jelennek meg a farost, sejtek és szövet megsárgult alapján. A nedvkeringés idejében levágott fát hiába kezeljük jóddal, azon ilyen változást nem idéz elő, hanem az egész felületet sárgára festi, a bélsugarak legfőbb valamivel halványobbaknak látszanak. Ily módon az építőmesterek mindig tisztában lehetnek azzal, hogy mily fa alkalmas céljaiknak és melyiket kell meg egy ideig szárítani, hogy nedve az utolsó parányig kiszáradjon belőle.

Vegyes közlemények.

— Fémek tisztítására alkalmas szappan következő módon állítható elő: Egy szappan oldatot készítünk olyképp, hogy 6 font kokuszappant minél kevesebb vízben mérsékelt hőség mellett feloldunk, míg egy kászerű tömeget kapunk. Ezután a fent meghatározott szappanmennyiségnek megfelelőleg 1 font angolvörös vízbe dörzsöltetik és hozzá 1.5 gramm szén-savas ammoniak tétetik és miután ezen két anyag is egy egyenletes tömeggé alakult, folytonos keverés közt hozzá tesszük a fent leirt kenőcszerű szappanoldatot, minek teljesen kihűlve kell lenni. Ezen tömeg további használat végett hóllyaggal lekötött kődobozban teendő el.

— Zsiradékok hatása érczenemekre. Bebizonyított tény az, hogy a különféle olajok és zsiradékok maró hatással vannak érczenemekre való használatuk esetén, mely pusztító hatás gyak-

ran észleltetett rácszatok, vásszerkezetek, valamint géppalkatrészeknél is. Szolgálatot vélnünk tenni a kenőolajok különböző neméről és észszerű alkalmazásokról szóló rövid utmutatás közzétételével, melyet következőkben adunk elő: Az ásványolaj, a petroleum melléktermékei stb. nem bírnak hatással horgony és rézre, legkevésbé a sárga rezet, de annál inkább az ólomot támadják meg. Palmaolaj legnagyobb mérvben a rézre és legkevésbé a horganyra van káros befolyással. Repceolaj sárgarézt és ciznre nem hat, a vasat kissé, de a rezet nagyon marja. Faggyu leginkább a rezet, kevésbé a ciznt, szalonnaolaj pedig a rezet, de a horgonyt nem bántja. Pamutmagolaj legerősebben hat horgonyra, legkevésbé ólomra, míg csethalszir ciznre nézve káros hatással nem bír, ellenben sárgarézt egy kissé, és ólomot a legnagyobb mérvben bántja. Főkaolaj, legkevésbé a sárgarézt és leginkább a vörös rezet marja meg. Kísérletek alapján szerzett tapasztalatok szerint a vas legerősebben faggyuolaj kevésbé főkaolaj által maratik, míg reá a repceolaj semmi káros befolyással nincsen. Ciznre nem hat a repceolaj, egy keveset megmarja azonban a palmaolaj, de leginkább a pamutmagolaj. Ólomra legkevésbé hat a palmaolaj és legerősebben a csethalszir és a szalonnaolaj. A horgonyt látszólagosan az ásványolaj nem, szalonnaolaj egy kevésbé bántja. Végre megemlítendő, hogy rézre káros befolyással nincsen az ásványolaj, de annál inkább a faggyuolaj marja meg.

— Kukoriczakisvitel Németországban. A kukoricza-díjtételek Németországgal való forgalomban csak az imént szállítottak le, nevezetesen a keletnémet osztr.-magyar és a szászorzági köteléki forgalmakban, a melyekben folyó évi október hó 1-én új olcsó gabona-díjzabások léptek életbe. Miként értesülünk a nevezett árucikkre, t. j. kukoriczára, mely úgy látszik főleg Kelet- és Észak-Németországban az orosz gabonakisviteli tilalom következtében nagy kelendőségnek örvend, újabb díjzabállítások vétettek kiállításba, hogy a kivitel minél jobban megkönnyíttessék. A díjtételek valószínűleg már ez év elején fognak életbe lépni.

— Rovarirtás a növényházakban. Különböző szaklapokban már többször ajánlották a növényházaknak dohányval való füstölését a különböző kártékony rovarok kipusztítása végett. Egy alkalommal éppen akkor léptem be egy növényházba, midőn azt rovarporral kifüstölni készülték. Arra a kérdésemre, hogy a rovarpor megfelel-e ennek a céljának, azt felelték nekem, hogy az ugynevezett apró fekete légy ellen már többször a legjobb sikerrel használták. A füstölést következőképpen végezték vele: egy kis bádóg- vagy vaslapra egy darab jól kiégett tőzegparaszt tesznek, a melyre megfelelő mennyiségű rovarport hintve s ezt megújítva mindaddig, míg a növényház füsttel meg nem telik. Néhány nap múlva a füstölést újra ismételik. A rovarpornak azonkívül, hogy füstje állítólag biztosan hat, az a jó tulajdonsága is van, hogy a növényeket nem támadja meg úgy, mint a dohányfüst.

— Jó kályhatapasz. Igen jó kályhatapaszt következőképpen csinálhatunk: Vegyünk egyenlő mennyiségű agyagot, sőt és fahamut, nedvesítsük meg vízzel, gyurjuk át jól s tapaszszuk ki vele a kályhát. A bór is szintén igen tartóssá teszi az agyagot.

— Felhívás az állatvédelem ügyében. Az „Orsz. Állatvédő Egyesület“ felhívást bocsátott ki „Az állatok őrö“ cz. lapjában, melyből olvasóink figyelmébe ajánljuk a következő szakszokat: „Az egyesület az állatvédelemnek a népszerűsítés és az ifjuság lelkiültérére való közvetlen hatás terén feladatául tűzte ki tartalmasabb, már inkább specialis irányú munkák terjesztését; első sorban egészen népiesen megírt, a legfontosabb esetekre vonatkozó állatorvosi munkák által, melyek lehetővé tennék azt, hogy az állatorvosi állomástól távol lakó értelmesebb tanyásgazda vagy falusi ember legalább bizonyos fokig tudjon jószágán segíteni, azt pld: a kuruzslással járó kizástól megóvni. A felsorolt czélok elérhetésére az Egyesület felhívja mindazokat, kik hivatásuknál fogva a nép zömére, az ifju és még

hajlítható nemzedékre legközvetlenebb befolyást gyakorolhatnak, hogy az állatvédelem eszméjének terjesztésére szánt, az állatvédelem köréből meritett tárgy kisebb vagy nagyobb dolgozataikat, eredeti vagy fordított munkákat, verseket, népies elbeszéléseket, szóval minden oly tárgyu és irányzatú dolgozataikat, melyek alkalmasak a felsorolt pontozatok szerint az állatvédelem eszméjének és az egyesület intencióinak megvalósítására, ezen egyesületnek mutassák be. — Nem célja az egyesületnek ezuttal pályázatot hirdetni és a beküldendő dolgozatok közül csupán egyiket vagy másikat elfogadni, hanem méltányos elbírálás alá kerülend mindannyi munka és megfelelő díjazásban részesül minden egyes csekélység is, mely a kitűzött és fentebb jelzett cél- és irányzatnak megfelel. — Tájékoztató végett megemlítjük, hogy egy az egyesület által kiadott szokott évkönyv nagyságának megfelelő nyomtatott ivre (16 oldalra) terjedő eredeti munka díja 25 frt, egy oldala tehát 1 frt 60 kr., egy-egy sora pedig 4 kr., míg fordított munka iva 20 frt, oldala 1 frt 25 kr., sora 3 kr. díjszabásban részesül. A ponyvairodalomnak szánt dolgozatok ne legyenek hosszabbak 2-3, legfeljebb 4 oldalra terjedők. A dolgozatok az Országos Állatvédő-Egyesület címére: Budapest, IV. kalap-utca 12. sz. I. em. vagy közvetlenül dr. Szalkay Gyula főtitkárhoz II. ker. vám-utca 11. szám alá beküldendők.

Hibaigazítás. Lapunk múlt évi 52-ik számában a „Karácsonyi gyümölcstárlat Bécében“ című cikkben a 314. oldalon az első hasábon — alulról a 27-ik sorban *szász renet helyett viasz renet* olvasandó.

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonatözsde. Legújabb jelentés. Buza üzlet iránya nyugodt. Buza 75-80 kg. 10 frt 80 kr. — 11 frt 50 kr. Rozs 70-72 kg. 10 frt 40 kr. — 10 frt 55. Árpa 60-66 kg. 6 frt 20 kr. — 8 frt 60 kr. Zab 39-41 kg. 6 frt 25 kr. — 6 frt 55 kr. Tengeri 73-75 kg. 6 frt 50 kr. — 6 frt 60 kr.

Vetőmagvak. (Mautner Ödön tudósítása). Az ünnepek után az üzlet csak lassan indult meg, de ettől eltekintve, vérmes reményeket a *löhère* üzletben a kivittelt illetve ez idényben már nem táplálhatunk és mult jelentésünkre hivatkozva azt mondhatnók, hogy a *löhère*-kivittel ez idényre le van veve a napirendről. A gazdák részéről a kereslet már megindult és nemcsak a legjobb minőségre, de főleg arankamentes magra fektetik a súlyt. Ily, vagyis tökéletesen arankamentes mag előállítása ez idén rendkívül nehézséggel jár, mert ép az ideai *löhère*ben és *luczerában* oly sok az aranka, mint az előző években soh sem tapasztaltatott, és annak, hogy az aranka ily tulnyomó, leginkább a tavalyi nyár az oka, melynek folyamán a csapadékok nagyon is gyakoriak voltak.

A következő jegyzések nyers vagyis tisztított árúért 100 kilónként Budapesten értendők.

Löhère, idej, minőség szerint	57-60 frt
Löhère, tavali	53-56 "
Luczerna, idej	48-54 "
Luczerna, tavalyi	43-46 "
Biborhere	35 "
Fehérhere	70-75 "
Baltaczim	13-13 1/2 "
Tavaszi búkköny	6-6 1/2 "

Muharmag	6 1/4-6 3/4 "
Kendermag	12 1/2-13 "
Lenmag	12 1/2-13 "

N-Várad Jan. 5. Tiszta buza 8 frt 30 kr. Elegy buza 7 frt 08 kr. Rozs 7 frt 08 kr. Zab 2 frt 44 kr. Törökbuza 3 frt 90 kr. hlként. Széna kötetlen 3 frt 30 kr. Alomszalma 1 frt 30 kr. mmként. Marhabus 52 kr. kg.

Erdélyi piacok.

Kolozsvár. 1892. jan. 7-én. Tiszta buza 9 frt 80 kr. — 10 frt 60 kr. Rozs 8 frt 30 kr. — 8 frt 80 kr. Törökbuza 5 frt 30 kr. — 5 frt 40 kr. Zab 5 frt 20 kr. — 5 frt 50 kr. Széna (legjobb) 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. mmként. Marhabus 50 kr. kg.

(Árak krajezárokbau)

A piaci czikkek	Mérték	B. assó	Csikszereda	Deés	Dicső-Szent-Márton	Erzsébet-város.	Fogarás	Gy.-Szent-Miklós
Tiszta buza	hl.	—	800	1030	—	1050	—	850
Elegy buza	"	—	700	996	—	950	—	—
Rozs	"	—	600	896	—	850	—	725
Árpa	"	—	500	—	—	—	—	475
Zab	"	—	250	775	—	600	—	250
Törökbuza	"	—	550	628	—	600	—	500
Széna	q.	—	300	390	—	200	—	180
Alomszalma	"	—	100	160	—	100	—	50
Túzifa	km.	—	240	225	—	250	—	180
Marhabus	kg.	—	36	44	—	48	—	40
Január		—	5	5	30	2	—	14

A piaci czikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Kézdi-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Segesvár
Tiszta buza	hl.	—	800	1030	775	800	830	840
Elegy buza	"	—	—	1000	655	725	740	630
Rozs	"	—	630	840	580	625	600	590
Árpa	"	—	460	—	—	—	—	—
Zab	"	—	275	600	265	225	280	250
Törökbuza	"	—	500	546	415	400	440	430
Széna	q.	—	350	270	130	420	200	160
Alomszalma	"	—	100	100	75	240	120	130
Túzifa	km.	—	250	300	250	225	325	240
Marhabus	kg.	—	44	48	48	48	54	48
Január		—	7	7	7	7	5	7

A piaci czikkek	Mérték	Sepső-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székelv-Udvárhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza	hl.	820	750	775	750	850	—	—
Elegy buza	"	750	700	600	600	700	—	—
Rozs	"	645	540	540	540	600	—	—
Árpa	"	440	380	400	—	—	—	—
Zab	"	260	240	250	350	250	—	—
Törökbuza	"	480	380	400	450	450	—	—
Széna	q.	400	200	220	300	250	—	—
Alomszalma	"	150	140	120	180	300	—	—
Túzifa	km.	160	220	220	180	240	—	—
Marhabus	kg.	44	44	40	44	40	—	—
Január		4	4	7	2	5	—	—

Allatvásárok.

Budapest-kőbányai sertésvásár. Január 7. Első minőségű áru keresett, ellenben másodrendű elhanyagolt. **Heti állagárak:** magyar válogatott áru 320-380 kg. néhez 47-48 kr.; öreg 300 kg. tuli 44-45 kr.; vidéki sertés 41-45 kr.; szerb 40-44 kr. tiszta kgrammonként. Páronként 45 kg. életsúly levonás és 4% engedmény. **Eleségárak:** Uj tengeri 6 frt; árpa 6 frt 80 kr. Kőbányán átvéve.

Debreczen. Heti állatvásár jan. hó 5-én. (Eredeti tudósítás). Szarvasmarha fehajtatott 578 drb. eladatott 383 drb. Ló fehajtatott 420 drb; eladatott 211. Sertés fehajtatott 2250 drb; eladatott 1820 drb.

Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

Nyilttér. *)

Elismerő nyilatkozat.

Alulírott szívesen elismerem, hogy a „Magyar-Franczia biztosító részvény-társaság“ jelentékeny tüzkáromat béke egyezség útján a legpontosabban és hiánytalanul kifizette.

Kolozsvárt, 1892. január 4-én.

Ákontz Márton s. k.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelőséget a szerk.

A „KÖZMŰVELŐDÉS“

Irodalmi és Műnyomdai. Részvény-Társaság
KOLOZSVÁR (főküzet BRASSÓBAN)

szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mely újabban a legdiszesebb betűkkel szaporított s így a legkényesebb igényeket is kielégitheti.

könyomdaja, lithographiaja,

melyben a legjelesebb erők s a legkitünőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó versenytársa

ÁRAI HATÁROZOTTAK, OLCSÓK.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

A tavaszi vetéshez ajánlunk!

mindennemű műtrágyákat és pedig:

spodium- és csontsuperphosphatot, kénsavas ammóniák, káli, chilisalétrom, szarv- és csontliszteket szavatolt tartalommal a legjutányosabb árak mellett.

Figyelmeztetés. Az orsz. magyar gazdasági egyesület 1891. évben a különböző műtrágyagyárosoktól beérkezett műtrágya-ajánlatokat elbírálás alá vevén, mint legjutányosabbat a mi gyártmányunkat ajánlja, különösen kiemelve, hogy részünkről tisztán szerves anyagok szállítanak, melyek a legkitünőbb növényi tápszert szolgáltatják. (Lásd „Gazdasági Lapok“ 1891. márczius 8-iki 10. 2 (2-52) számát.)

Árjegyzékkel kívánatra készséggel szolgálunk.

Első pesti spodium-, enyv-, műtrágya-vegyi termények gyár részvény-társulat.

Központi iroda:
Budapest. VI. Váci-körút 31.

Bujánovics Márton,
elnök.

A Kolozsvári Takarékpénztár-Részvény-Társulat

bank- és váltó-üzlete

Kolozsvárt a

főtéren levő üzletében

a bankszakmába vágó következő főbb üzletágakat folytatja:
Vesz és elad állam- és más érték. papirokat, zálogleveleket, arany-, ezüst- és papir-pénzmeneket;
közvetít a budapesti és bécsi tőzsdén jegyzett mindennemű értékeket idegen számlára;
előlegez értékekre és tőzsdén jegyzett papirokra (kézi zálogra, Lombard-üzlet);
leszámitol sorsjegyereményeket kisorsolt zálogleveleket és más értékeket;
bevált lejárt szelvényeket és beszerzi az értékpapírok új szelvényeit; teljesít fizetéseket a bel- és külföldi piacokon;
fogantosit behajtási megbízásokat.
Keresettebb értékek készletben tartanak A magyar földhitelintézet és a nagysebzeni általános takarékpénztár kisorsolt záloglevelei és záloglevél-kamatsszelvényei minden levonás nélkül szettetnek ki.

E rovaton esupán termelők és állást adók vagy keresők hirdetései közöltnék, de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldetik.

Kisebbség összeg postabélyegekben is beküldhető.

Alkalmazást keres.

gyakorlattal bíró, székely származású, nőtlen gazdász, ki önállóan Alkalmazást keres egy, a ko- is működőt. Czime a kiadóhivatalozmonostori gazdasági tanintézetben B. A. jegy alatt megtudtet jó sikerrel végzett, több évi ható.

OLCSÓ KIS HIRDETÉSEK.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az erre szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékeltek.

Haszonbérbe adó birtok!

Nagy-Galanbfafeleán, Udvarhely-megyében (Erdély) országút mentén, csatl- és posta-állomással, ma-

lomal, kocsma-bérlettel, 700 hold- Solymosi Kocz Ármin gyógyngi, három vagy hat évre haszonbérbe adó. Átrehető azonnal vagy áprilisbe. Bővebb feltételeket Nagy-gazdatiszt elfogadtatik.

Minden szó egyszeri közlése 1 kr; vastag betűvel szedve 2 kr Ha a hirdető fél czime is közölve lesz, a hirdetési díjon kívül minden megjel-nésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.

Egeresi gipsz-, műtrágya- és vegyitermékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomassalak, egeresi trágyafősz, chilisalétrom, kálisok és egyéb különleges műtrágya-termékeit szavatolt tartalom mellett.

A t. gazdaközönségnek rendelkezésére áll a gyár vegyészeti laboratoriuma is, mely vegyi vizsgálat nyomán megállapítja és javaslatba hozza az alkalmas műtrágyát. Ily vegyi vizsgálatokat a gyár díjmentesen eszközöl, szükséges hozzá 5 kiló talajminta és megjelölése annak, mi fog azon talajba vetetni.

Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál.

a műtrágya-gyár Egeresen

vagy annak központi irodája:

Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz.

a hova a levelek és megrendelések intézendők.

81 (2—52)

Új! Új! Új!

TATA-TÓVÁROSI
MAGYAR

SPORT-FLUID

üditő, erősítő és gyógyító
folyadék
lovak számára.

Ezen saját találmányu és védjeggyel ellátott tata-tóvárosi magyar Sport-Fluid, hírneves állatorvosok, tapasztalt lótenyésztők és kiválókép lóidomítók (trainerek) által ajánlva és 20 év óta legsikeresebb eredménnyel kipróbálva és szerfölött kitünőnek találva.

A tata-tóvárosi magyar Sport-Fluid fokozza a ló erejét, munkára való képességét, kitartó és gyors futó képességet ad, és a futó izmokat erősítvén, sérénységet és tüzezséget nyer a ló.

Beteg lovaknál használva felülmulthatlan hatás van: keheesség, étvágyhiány, köhlikar, birkák és csikók vérhasa ellen. Benu-lásoknál. Bicsakolásnál, csüd, pata vagy vállfőzámódásnál. Intágulás, — rheumaticus sántítás-nál. Lapoczka és gerinczbenű-ásnál, szélhűdés vagy letörés eseteiben. Sebesülés, törés vagy varasodásra.

A tata-tóvárosi magyar Sport-Fluid embe-reknél erős hatásánál fogva kiváló sikerrel alkalmaztatik makacs köszvényes szaggatások ellen.

A tata-tóvárosi magyar sport-Fluid a leg-kitünőbb használati utasítással van ellátva. Felülmulthatlan jó hatása és olcsó áránál fogva a legjobban ajánlható restitutus-Fluid állandó használatra.

A tata-tóvárosi magyar Sport-Fluid központi szétkül-dési raktára a feltaláló és tulajdonos:

Karika Béla

gyógyszerész és vegyészeti laboratoriumából

TATA.

Egy üveg ára 1 frt 20 kr. Nagyban vevők és viszont eladóknak engedély. Sürgöny cím: „Angyal”-gyógyszertár Tata.

78 (6—10)

959/1891. sz.

Szőlős-kert eladására ajánlati hirdetés.

Az erdélyi gazdasági egyesület tulajdonát képező
Hidelve Nagytetében 53. házszám
alatt levő

szőlős-kert

írásbeli zárt ajánlati verseny útján 10.000 frt
becsár mellett a leg-öbbit ígérőnek örök áron el-
adtnak.

Írásbeli zárt ajánlatok 1000 frt bánatpénz
letételével 1892 év január 16 ik napjának
d. e. 12 órájáig az erdélyi gazdasági egyesület
igazgató választmányához czimezve, az egy-
leti titkári hivatalnál (Kolozsvárt, Belközép-
utca 11. szám emelet) nyujtandók be

A megnevezett szőlős-kert 10,000 frton alul
nem adatik el

Legtöbbet ígérő az ígért vételáron felül kö-
teles még Kolozsvár város közönségének az eladandó
szőlős-kertre jelzálog-jogilag bekebelezett 261 frt
67 kr vételár követelését kifizetni, illetve annak
kifizetését magára vállalni.

Az ajánlati feltételek és térkép az egyleti
titkári hivatalnál a hivatalos órák alatt (d. e. 9—12
óraig, d. u. 3—5 óráig) megtekinthetők.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató-választ-
mányának megbízásából.

Szabó József,
egyleti elnök.

Molnár Sándor,
egyleti jogtanácsos.

83 (3—3)

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

részvénytársaság Kolozsvárt.

Alaptőke 400,000 frt.

Igazgatóság: Gr. Bethlen Gábor elnök, Br. Bánffy Dezső alelnök, Péterffy Zsigmond alelnök, Gr. Wass Béla, Lukács László orsz. képviselő, Horváth Gyula, Dr. Kiss Mór, Deák Albert, Merza Lajos, Dalmai Géza, Dr. Weisz Miksa. Felügyelő-bizottság: Gr. Kornis Victor elnök, Szász Domokos, Gr. Bethlen Bálint, Sombory Lajos, Politzer Sigmund.

Földbirtokra és megyei székhelyen fekvő házakra, jelzálog törlesztési kölcsönt nyujt előnyös feltételek mellett. Főczél az erdélyi hitelviszonyok lehető legmesszebb menő racionális kielégítése s a viszonyok pontos ismerete alapján a kölcsönök gyors lebonyolítása az általában divó nehézkesség mellözésével.

Elfogad takarékbetéteket 5% kamatozásra.

Kibocsát 5%-os zálogleveleket, melyek óvadékképesek s mint ilyenek minden állami kiállításnál s katonai házaságnál, valamint árvapénzek elhelyezésére kiválóan alkalmasak. Biztonságuknál fogva s a magas kamatlábot tekintve legelőnyösebb tőkeelhelyezés.

Bővebb felvilágosítással szolgál az iroda: Belszén-utca 3. sz. I. em. D. e. 9—1/2-ig.

3 (2—52)